

כוחו של רבי שמעון בר יוחאי.

[ל"ג בעומר (שיחה 3) – נכתב ע"י הרב משה צוריאלי, מתוך ספרו **אוצרות התורה**, כרך ב' - בחלק "מועדים".
הבהרה. בהסכמת הרב, השיחה נערכה ע"י תלמידו, אך טרם הגיחה]

רבים נוהגים ביום זה לפקוד את מקום קברו של רשב"י.

אבל לנגדם עומדים דברי "משנה ברורה" (סוף סיי תקנ"ט) הפוסק כי **שלא בזמן קבורת-המת – יש להתרחק מן הקברות ד' אמות, ויש לזה ראייה מדברי אריז"ל**. ("ישער רוח הקודש", תיקון י"ב, דף מט). (ע"ע רמב"ם ה' אבלות ד, ד, הכותב: "ולא יפנה אדם לבקר הקברות").

גם מה שיוצאים לבית קברות בימי תעניות-גשמים אינו בכדי שיבקשו המתים עלינו רחמים, אלא בכדי לשנן לעצמנו פרק-מוסר, "הרי אנו חשובים כמתים". כך כתב הרמב"ם. (ה' תעניות ד, יח. וכן הסכים אתו הראב"ד, במה ששתק לו שם. כי הנה יש נפקא מינא למעשה בין שני הנימוקים, אם לצאת לקברי הגוים או לא).

ואמנם נכון, במסכת תענית (טז). הובאו שתי הדעות, אבל בירושלמי הובא רק טעם זה האחרון וזו היא ההכרעה. וכן מפורש ב"דרכי משה" (רמ"א. על או"ח תקפ"א בשם מהרי"ל), שהעם נוהג לפקוד הקברות כדי שיבקשו עלינו רחמים, אבל מהרי"ל (שהביא מדבריו) נתן רק טעם מוסרי "הרי אנו כמתים". ואע"פ שלפי המדרש כלב בן יפונה הלך לקברות אבות-העולם כדי שיבקשו רחמים, וכן משמעות הזוהר בכמה מקומות, אבל כל זה לפי מאן-דאמר הראשון שבסוגיא, שזהו הטעם. אבל להלכה זה נדחה, כאמור. לכן, אפשר לערער על צורה זו של הערצת רשב"י.

עדיף להדבק ברשב"י ע"י לימוד תורותיו.

אמנם רשב"י אומר: "בניי, שנו מדותי, שמדותי תרומות מתרומות מדותיו של רבי עקיבא" (גיטין סז). ופירש רש"י: "בחרתים ותרמתים מתוך עיקרי משניותיו... ברירה אחרי ברירה". כלומר, יש לנו לחקור ולעיין מה הן שיטותיו (וכמו שעיינו חז"ל שם לענין כמה תנאים אחרים).

מקצוע זה בתורה, לייחס אמרותיו של איזה תנא או אמורא לשיטותיו הרחבות ולפי שורש נפשו, מקצוע זה איננו ידוע כל כך בעידננו. מהר"ל עסק בכך, (כך ברור ב"גבורת ה"י" דף נט סוף טור ימני, / חדושי אגדות ג/קפח ד"ה ויש לך להבין, / שם ג/קפט ד"ה כלל הדברים) וכן כתב אדמו"ר ממונקאץ'. ("דרכי חיים ושלום", דף כ).

אמנם נכון כי אנו איננו בדרגא להבין מה היא דרגת גדולתו של רשב"י (כך ענה רבי עקיבא: "דיידך, שאני ובוראך (=בלבד) מכירים את כוחך" – ירושלמי סנהדרין א / ב). בכל זאת לפי קט יכולת שכלנו, ננסה מה שנוכל.

גדלות בתורה – דריש טעמא דקרא.

רשב"י אמר: "ראיתי בני עלייה והן מועטין... אם שנים הם, אני ובני מהם" (סוכה מה:). – מה פירושו של הביטוי "בני עלייה"? לכאורה הכוונה להשתמש במשל של בנין בן ב' קומות, קומת קרקע והקומה שעל גבה. ורשב"י הוא מן העולם העליון, הקומה הנוספת. כלומר, רשב"י ראה את עצמו כשייך לעולם הנבדל, העולם הרוחני והנצחי, נשא ונשגב מעל החומר והמוחש.

בזה נשכיל להסביר איך הרשה לעצמו "לדרוש טעמא דקרא" (סנהדרין כא). מה שלא הסכימו לכך שאר אישי-חז"ל. (תוספת התלמיד. לדוגמא, איסור "לא תחבול בגד אלמנה". לר' יהודה בין עניה בין עשירה אין ממשכנים אותה, אבל רשב"י דורש את הטעם. כלומר, מסתבר לומר שדין זה שייך רק באלמנה עניה שמתוך שאתה ממשכנה וחיוב להחזיר לה כסות יום ביום וכסות לילה בלילה, נמצאת משיאה שם רע בשכנותיה, (שנכנס ויוצא אצלה ויאמרו שמונה). מה שאין כן בעשירה, ויהיה מותר. [ב"מ קטו:]). היות שרשב"י היה שר-בית-הזוהר, ידע מה הוא הרעיון שמאחורי כל מצוה, כל פסוק, כל ביטוי שבתורה.

וכן, בהיותו צופה לקלוט מה עתידו של כל דבר, לא שפט ענינו לפי חיצוניות מצבו העכשווי, אלא דן לפי מטרתו, מה צפוי להיות סופו. "כל הראוי לזרוק, כזרוק דמיי" (פסחים יג.), "כל הראוי לבילה, אין בילה מעכבת בו" (מנחות יב, ד).

וכן מצאנו כי מרוב התקשרותו לעולם העליון (ולכן נחשבה "תורתו אומנותו") אף לא הפסיק בכדי להתפלל (שבת יא.). מעין מה שגער חז"ל באלו המאריכים בתפלה ומקצרים מלימוד תורה: "מניחים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה?!" (שבת י).

שבת במשנת רשב"י.

גם כאשר יצא מן המערה, אחרי 12 שנים מאומצות ומייגעות בלימוד סתרי-תורה, וראה בני אדם חורשים ועובדים את שדותיהם, הוא תמה בפליאה עצומה ובקפידא-כעסנית: "מניחים חיי עולם, ועוסקים בחיי שעה?" (וכעבור שוב 12 חודש במערה ויצאו שוב) מצאו זקן אחד רץ בין-השמשות בערב שבת עם ב' בדי הדס בידיו. ושאלו אותו משום-מה, וענה "לכבוד שבת". ולמה שניים? וענה אחד משום "זכור" ואחד משום "שמור". ואז נחה דעתם. (שבת לג.).

פשט הדברים, לא משום מעשה מצוה, כי הרי אין שום ציווי על כך, אלא משום הידור מצוה. ולא משום פעילות ההידור, אלא בשביל הכוונה המעמיקה שיש בשבת ב' בחינות; קום ועשה, ושמירה מן לא תעשה. העיסוק המחשבתי הזה הוא שמצא חן בעיני רשב"י.

"לא נתנו שבתות לישראל, אלא כדי שיעסקו בהם בתורה". (ירושלמי שבת טו, ג. / וכמפורש בשו"ע או"ח סי' ר"צ.)
ולכן "כולי עלמא מודו, דבשבת ניתנה תורה" (שבת פו.). כי כאשר האדם פנוי מן כל עיסוק אחר, ממילא מחשבותיו פנויות לעסוק בחכמה, ובצורה המעמיקה ביותר (כמעשי ר' יוחנן וריש לקיש בגיטין ס.). / ראה ספר של"ה (עמ' קלד: קפו. – ובמהד' של חמשה כרכים, ח"ב דף קיב; / וח"ג עמודים לה, רצח; / מסכת שבת, לקראת סוף "נר מצוה", / מסכת שבעות, תחילת "תורה אור" / וכן דבריו בספרו בסוף מסכת סוכה).

- ולכן דוקא רשב"י כאשר שמע איך אמו הזקנה מדברת מלים מיותרות בשבת, אמר לה בנעימות "אמא, שבת היום", והיא חדלה מכך. (ויק"ר לד, ירושלמי שבת טו, ג.). כי כאשר יש דבור של חול, אין יכולת האדם להתקדם בחכמה. (מדרש שיר השירים א' על הכתוב "ליריח שמניך טובים" – נכנס ללב דבר של ליצנות, יצא כנגדו דבר תורה").
- ולכן רשב"י אומר: "אלמלי משמרין ישראל ב' שבתות כהלכתן, מיד נגאלים" (שבת קיח.).
- והמעניין הוא, שבכל ההלכות שיש בשבת (פרט למוקצה מחמת מיאוס) – ההלכה תמיד נפסקת כרשב"י. (שבת קנז.). כי זה היה שורש נפשו.
- אמרו בעלי הרמז כי "שבת" בגימטריא 702, וכן "שמעון בר יוחי" = 702. ומפורש: "מה שבת לה' קודש, אף רשב"י שבת לה' קודש" (זהר ג/קמ"ד.). אם נחדור להבנת ההיקש הנ"ל, עניינו הוא שהאדם יתרומם מן מעשה של חול, יצא מן גופניותו ויחזור לבריאתו העילאית של האדם, עת היתה לו ההכרה ברורה שה' לבדו ימלוך על כל. (רש"י הירש על שמות, עמ' תסו-תסז).

שבת בראי ספירת העומר.

הבה ונתבונן במסר של ימי הספירה, שאנו נמצאים כעת בתקופתה. הנה בספר ויקרא (כג, טו) כתוב – "שבע שבתות תמימות תהייתה" לעומת הכתוב בספר דברים (טו, ט) "שבעה שבועות תספר לך". ומבאר רש"י הירש (ויקרא, דף תג), שהקבוצה "שבעה" מסמלת קובץ של שבעה ימים כשלעצמם בלי קשר לשבת. אבל הביטוי "שבתות" מסמל קובץ של ימים אשר דוקא יום שבת הוא במרכזם, יום שבת מאחדתם ומאפיינם. ולא משנה לנו אם שבת היא בסוף הקבוצה או באמצעיתם. (כמו שראינו "שלושה ימים) קמי שבתא" [שבת יט] / "גי' בתר שבתא" [בפסחים קו.]).

ולפי ההסבר של רש"י, בגלל רוממות קדושת השבת והשפעתה המחנכת, בגלל השלווה והמנוחה-הרוחנית של יום זה, מקבלים כל הימים הקודמים לשבת וכן הימים המאוחרים לה מקבלים איזו אוירה מיוחדת, גם הם מתאפיינים באוירה האלוהית.

ולכן, בניגוד לאותה אוירת מתח וקנטור של 24,000 תלמידי רבי עקיבא שמתו בגלל רוח-הפלגנות (יבמות סה:.) – בא רשב"י ולימד, "אנן בחביבותא תליא מילתא" (זהר גקכח.). ודוקא בזכות שבת, "אתה אחד, ושמןך אחד, ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ", שורה רוח של אחדות ואהבה הדדית. ולכן נקרא רשב"י "שבת". אדמו"ר ר' צדוק מבאר שענינה של עירובי-חצרות בשבת הוא להפוך את רשות הרבים לרשות משותפת, לינוק מן האחדות העולמית, ולעשות למען אחדות חברתית. ("דובר צדק", דף 5).

אם נאחזו בשיפולי גלימיה דרשב"י:

1. נתפוש ב"אהבת התורה" שלו וב"אהבת ישראל" שלו. כלומר עליונות של עולם-המחשבות על פני עצם מעשי-המצוות כשלעצמם. (שהם על כורחם פחות במדריגה, עיין סוטה כא. / ומו"ק ט.).

2. נתפוש בנכס-יקר זה של שבת, נמצה אותו ונשתמש בו להרחבת ידיעותינו בתורה, להעמקה והשרשה בה. כדברי ספר "בן איש חי" (שנה ב', תחילת פרשת שמות) שלימוד שעה א' בשבת שווה פי אלף מן הלימוד בימות חול. ומסופר על **האדמו"ר הגאון ר' חיים** (בעל "סידורו של שבת") שהיה נוהג לא לישון כלל כל 24 שעות של שבת, כי היה חבל לו לבזבז מן שעות יקרות הללו על מעשים שפלים וגופניים, והוא התקדש בתורה עוד ועוד, שוב ושוב. כמו שאמנם ניכר הדבר מתוך ספרו הנפלא.

יש לנו לבכר את עולם המחשבה שהוא העיקר, כדברי ר"א אבן עזרא (דברים ל, יד). ולכן רשב"י לימד "מלאכת מחשבת אסרה תורה" והבלתי מתכוון למלאכה הוא "פטור אבל אסור". יש לנו בזה הרבה חומר למחשבה. "שנו מדותיי" אמר רשב"י. ובזה אנו נדבקים כנאה ויאה ברבי שמעון בר יוחאי.